

DATO
10. juli 2023

Demografi og strukturelle udfordringer i Voksenspecialenheden - budget 2024

Voksenspecialenheden er, som kommunerne generelt, presset økonomisk både på den demografiske udvikling, men også på stigende kompleksitet i sagerne. Derfor anmoder Voksenspecialenheden om en tilførsel til budgettet på 14,0 mio. kr. for 2024 og overslagsår

Det specialiserede voksensocialområde er fortsat udfordret økonomisk

Den økonomiske udvikling indenfor det specialiserede voksensocialområde udfordres fortsat af stærkt stigende udgifter. Det gælder både på landsplan og lokalt i Kalundborg Kommune. På den baggrund har KL og Regeringen i forlængelse af økonomaftalen nedsat et ekspertudvalg som består af forskere, professorer, direktører, chefer og formænd for forskellige organisationer. Udvalgets opgave har været at komme med anbefalinger til, hvordan der fremadrettet kan sikres en bæredygtig faglig og økonomisk udvikling på det specialiserede voksensocialområde.

Konklusioner fra ekspertudvalget på socialområdet

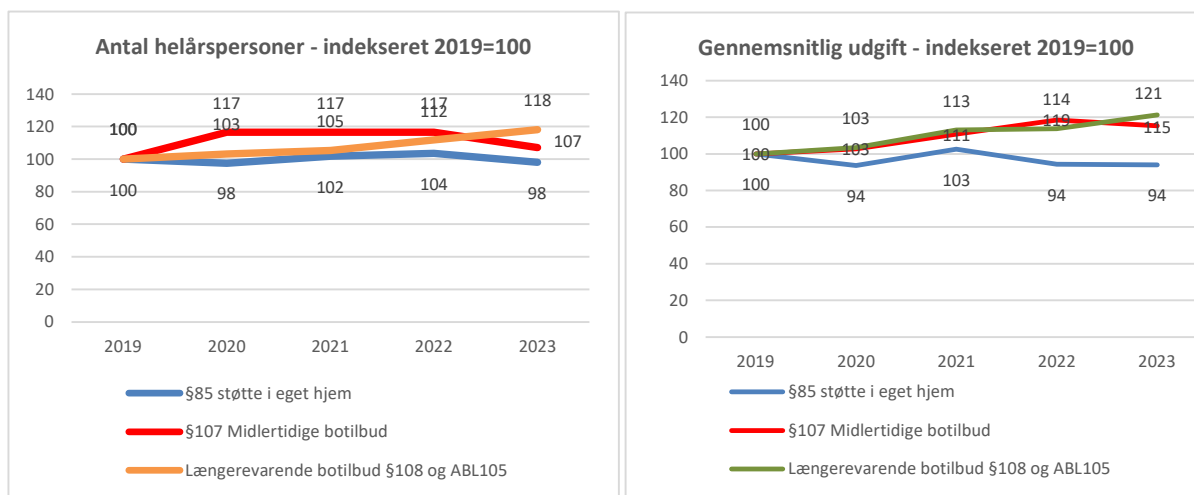
Ekspertudvalget skulle blandt andet bidrage med viden om, hvad der driver udviklingen i udgifterne og borgernes indsatser, som første tema ud af fem. De er kommet frem til disse foreløbige konklusioner:

- Udgifterne til det specialiserede voksensocialområde er stærkt stigende og forventes at stige fremover
- Stigningen skyldes primært øget efterspørgsel efter pladser indenfor autisme- og psykiatriområdet
- Antallet af modtagere er på landsplan stagneret efter 2018
- Botilbuddene driver udviklingen i udgifterne, ud fra den hypotese at udgiftsvæksten primært skyldes flere borgere med komplekse udfordringer
- Socialområdet er udfordret udefra (fx andre love som begrænser mulighederne i serviceloven) og indefra (fx kapacitet i egne tilbud eller fastlagte serviceniveauer)?
- Kommunerne har få frihedsgrader i valg af løsninger.

Ekspertudvalget peger foreløbigt, på løsningsveje til en økonomisk og social bæredygtig udvikling. Deres anbefalinger behandles og fremlægges i temabudgetteringen 2024. Ekspertudvalget vil give sine anbefalinger løbende i form af delrapporter i takt med at deres analysearbejde indenfor de fem temaer ligger færdigt.

Udviklingen i helårspersoner og gennemsnitspriser i Voksenspecialenheden

Figur 1 – Udviklingen i antal helårspersoner og gennemsnitspriser på hovedparagraffer 2019 – 2023 (forventet)

Kilde: Kvartalsvise aktivitetsrapporteringer til Socialudvalget 2019 – marts 2023

§85 støtte i eget hjem:

Antallet af helårspersoner med behov for støtte i eget hjem har været nogenlunde stabilt igennem årene, dog med et let fald fra 2022 til 2023. Gennemsnitsprisen er uændret fra 2022 til 2023. Dette skal ses i lyset af, at en del af de problemstillinger som kan løses i fx væresteder, flyttes gradvist fra §85 i Voksenspecialenheden til uvisiterede tilbud i Det Sociale Voksenområde Center 2. Den gennemsnitlige udgift i disse sager er ret lav, men forventes at være let stigende fremover. Det tilstræbes at borgere som udgangspunkt visiteres til eget tilbud i Det Sociale Voksenområde Center 2, fremfor til private leverandører. De specialiserede private leverandører har højere takster og derfor vil der på sigt være et økonomisk potentiale i at anvende egne leverandører.

§107 midlertidige botilbud:

Midlertidige botilbud var i 2022 og er fortsat i 2023 et særligt fokusområde i Voksenspecialenheden. Resultatet af den indsats har bevirket en væsentlig reduktion med 11 forventede helårspersoner i 2023 og samtidig en let reduktion af gennemsnitspriserne med 18.442 kr. i faste priser, begge i forhold til 2022. Langt de fleste af de sager, som området er reduceret med, er overgået til mindre indgribende indsatser, fx socialpædagogisk støtte, men en del er overgået til længerevarende botilbud, efter at det over en årrække i midlertidige botilbud har vist sig at borger er i målgruppen for det.

Den samlede forventede tilgang af sager fra Børn og Familie i 2024 forventes at udgøre 17 helårspersoner og med det særlige fokus i 2022 og 2023 på området forventes der ikke nævneværdig afgang af sager i 2024. Det betyder at antallet af sager igen vil stige til et niveau, som ligger nogenlunde på niveauet for 2020 – 2022. Det samme forventes at gøre sig gældende for gennemsnitspriserne.

§108/ABL105 længerevarende botilbud:

Sager med længerevarende botilbud §108 og almenboliglovens §105 har været stigende siden 2019. Det skyldes primært at der igennem årene ikke har været nævneværdig natur-

lig afgang – vi bliver som befolkning ældre og ældre. Det udgør en særlig udfordring fordi længerevarende botilbud netop er længerevarende og dermed er udgifterne blivende og tiltagende år for år. Den problemstilling forværres af at gennemsnitspriserne er stigende igennem alle årene og forventes at være stigende fremover.

Økonomiske konsekvenser af udviklingen i helårspersoner og gennemsnitspriser

Voksenspecialenheden har udfærdiget prognose for antallet af helårspersoner og de gennemsnitlige priser for hovedparagrafferne fra 2019 til 2023, til brug for en beregning af de økonomiske konsekvenser af udviklingen.

For §85 støtte i eget hjem forventes et minimalt stigende antal helårspersoner og samtidig forventes gennemsnitlige pris at være stort set uændret. Det vurderes at det vil betyde at udgifterne kan holdes på det nuværende niveau. Derfor er området ikke medtaget i beregningen af bevillingsbehov.

Tabel 1 – Forventet udgiftsbehov 2023 for midlertidige og længerevarende botilbud

	Helårspersoner	Gennemsnitspris	Samlet udgift
§107 midlertidige botilbud	90	786.227	70.760.430
§108/ABL105 længerevarende botilbud	221	834.936	184.520.856
Udgiftsbehov i alt			255.281.286

Kilde: Aktivitetsrapporteringen pr. 31. marts 2023 til Socialudvalget tillagt 3 borgere, som er under bevilling til §107 midlertidige botilbud

Tabel 2 – Forventet udgiftsbehov 2024 for midlertidige og længerevarende botilbud

	Helårspersoner	Gennemsnitspris	Samlet udgift
§107 midlertidige botilbud	94	825.538	77.600.572
§108/ABL105 længerevarende botilbud	226	876.683	198.130.358
Udgiftsbehov i alt			275.730.930

Kilde: prognose helårspersoner og gennemsnitspriser i Voksenspecialenheden 2017 - 2023

Med den forventede udgiftsudvikling i gennemsnitspriser, vil det samlede bevillingsbehov ifølge prognoserne udgøre 20,4 mio. kr. i 2024, med en forventet nettotilgang på 9 borgere.

En konkret beregning på forbruget pr. 30. april 2023, viser imidlertid at den nuværende borgermasse og de konkrete priser på borgerniveau udløser et forventet merforbrug i 2024 på 14,0 mio. kr. I det tal er fraregnet afgang med 3,0 mio. kr. i lighed med tidligere år, og medregnet tilgange fra Børn og Familie for 6,5 mio.kr.

Voksenspecialenheden arbejder også i 2024 med økonomiske fokusområder. Forventningen er at arbejdet med fokusområderne vil kunne bidrage til finansiering af tilgange og de stigende udgifter i komplekse sager.

Det betyder at prognosernes gennemsnit ligger væsentligt over de konkrete beregnede priser, hvorfor det anbefales at det beregnede skøn med udgangspunkt i det forventede forbrug 2023 anvendes, fremfor det prognosticerede skøn.

Hvis det besluttes at anvende Økonomiudvalgets demografipulje på 9 mio. kr. til at imødegå den demografiske udvikling på det specialiserede voksensocialområde, vil det samlede merbehov udgøre 5,0 mio. kr.

Med Regeringens hjemløseudspil, forventes det at de tilhørende lovforslag vedtages med virkning fra 1. oktober 2023. En del af regelsættet omhandler omlægning af refusionerne for borgeres ophold på forsorgshjem. Der er i dag ubegrænset 50% refusion for kommunernes udgifter til forsorgshjem. Med lovændringen vil refusionen fortsat udgøre 50%, men nu i en tidsbegrænset periode på i første omgang 120 dage i en indkøringsperiode i 2023-2025. Ved fuld implementering vil refusionsretten bestå i 90 dage.

Samtidig vil der blive indført refusionsret på 50% på socialpædagogisk støtte efter housing first til borgere som har haft ophold på forsorgshjem i op til 2 år og tilsvarende 50% til midlertidige ophold §107 i op til 6 måneder.

Det forventes at kommunerne vil blive kompenseret via DUT-midler. De foreløbige udmeldinger i juni 2023, peger i retning af en compensation til Kalundborg Kommune på ca. 2,3 mio. kr. Med de sene udmeldinger om udmøntningen af de ændrede regler, vil det ikke være muligt at komme med et mere præcis bud på de økonomiske konsekvenser for 2024 og frem. Det er et omfattende projekt, som skal kædes sammen med opgaveomlægninger internt i Kalundborg Kommune og i samarbejder med boligforeninger, forsorgshjem og herberger. Der vil blive udarbejdet et oplæg i efteråret 2023.

Socialudvalget har allerede forholdt sig til dele af løsningsmulighederne i forbindelse med hjemløse reformen. Den 8. juni 2023 behandlede Socialudvalget forslag om flere skæve boliger og solistboliger, som oversendes til budget 2024 via Økonomiudvalget. Samtidig har Socialudvalget igangsat et projekt om Fremtidens Sociale boliganvisning. Projektet vil komme med anbefalinger i forhold til kommunens egen arbejdsgang og sagsbehandling, omfanget af anvisningsretten til almene boliger og samarbejdet med de almene boligselskaber til behandling i Socialudvalget og Børn- og Familieudvalget i oktober 2023.

Anlægspulje i Økonomiaftalen 2024

Som en del af økonomiaftalen for 2024 er der nedsat en anlægspulje på 0,2 mia. kr. i 2024, 0,6 mia. kr. i 2025 og 0,7 mia. kr. i 2026 til udvidelse af den kommunale botilbudskapacitet på socialområdet. Puljen er tænkt til at der på tværs af kommunerne kan investeres i tilbud til komplekse borgere, med henblik på at løse flere opgaver i billigere kommunale tilbud, fremfor i privat regi. Den mulighed vil på sigt kunne bidrage til at nedbringe eller bremse de stadigt stigende gennemsnitspriser i botilbud.